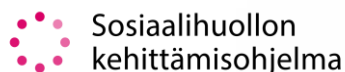

Sote-uudistus ja sosiaalityö: Millainen omatyöntekijän tehtävä on osana monialaista yhteistyötä?

Tervetuloa!

Ohjeet sujuvaan tilaisuuteen:

- Pidäthän mikrofonin ja kameran suljettuna tilaisuuden aikana
- Puheenvuoron saa kättä nostamalla
- Esiintyjille voi esittää kysymyksiä tai kommentteja Teams-kokouksen keskustelu-kentällä

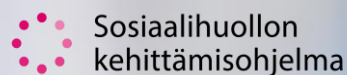
Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Sote-uudistus ja sosiaalityö: Millainen omatyöntekijän tehtävä on osana monialaista yhteistyötä?

**Sisä-Suomen yhteistyöalueen
työpaja 21.2.2022**

Leena-Kaisa Nikkarinen, aluekoordinaattori

Heidi Muurinen, kehittämisspällikkö

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Arkirealism

Systemaattisuus

**Yhteinen ymmärrys
ja tahto**

Ohjelma 21.2.2022

12:00-12:15 Tervetuloa ja edellisen työpajan ydinviesti

12:15-12:45 *Psykologinen turvallisuus kehittämisen perustana* – Kristiina Aatsinki, Sitomo, Rohkea Organisaatio – Turvallinen työyhteisö menestyy

- *Ympäröivän maailman muutosvauhti tulee haastamaan kaikkia organisaatioita ja ihmisiä oppimaan ja kokeilemaan. Se taas edellyttää keskeneräisten ajatusten jakamista ja sparrailua, joka taas edellyttää sosiaalista rohkeutta ja riskinottoa. Turvallisuus tarjoaa alustan rohkeudelle.*

12:45-13:00 *Kokemusasiantuntijan näkökulma monialaisuuteen* – Johanna Jokinen, koulutettu kokemusasiantuntija

13:00-13:15 Keskustelu

13:15-13:30 Tauko

13:30-13:45 *Omatyöntekijä monialaisessa yhteistyössä* - Heidi Muurinen ja Leena-Kaisa Nikkarinen, THL

13:45-14:15 *Katsaus Pirkanmaalle*: Kaisa Bragge, kehittämispäällikkö, Pikassos Oy

14:15-14:45 *Katsaus Kanta-Hämeeseen*: Taru Arnkil ja Pilvi Nieminen
Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelma sekä Seija Junno, Pikassos ja panelistit

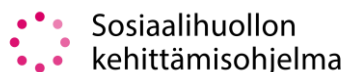
- Jaana Paasikangas, aikuissosiaalityön palvelualueen johtaja, FSHKY
- Katri Pellinen, sosiaalisen tuen palvelupäällikkö, Hämeenlinnan kaupunki
- Jouni Sakomaa, sosiaali- ja terveysjohtaja, Riihimäen kaupunki

14:45-15:00 Tauko

15:00-15:30 *Mitä osaamista omatyöntekijä tarvitsee sujuvaan työskentelyyn ja monialaiseen yhteistyöhön sote-keskuksessa?* Tuula Peltoniemi ja Anna Nurmela, Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelma, Etelä-Pohjanmaa

15:30-15:45 Keskustelua ja ydinviestin tiivistys

15:45-16:00 Tilaisuuden päätös ja palaute

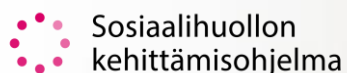

Omatyöntekijä sosiaalihuollossa – kooste kansallisesta tilaisuudesta

Sisä-Suomen yhteistyöalueen työpaja
21.2.2022

Heidi Muurinen, kehittämispäällikkö

Leena-Kaisa Nikkarinen, aluekoordinaattori

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Omatyöntekijän tehtävän kehittäminen

- Omatyöntekijän tehtävän kehittäminen on mainittu monissa hyvinvointialueiden hankkeissa, esimerkkejä:
  - määritellään asiakasvastaavan/omatyöntekijän roolit ja vastuut
  - määritellään sosiaalihuoltolain mukaisen omatyöntekijän rooli monialaisessa yhteistyössä
  - otetaan käyttöön vastuutyöntekijämalli
- Käytössä on erilaisia nimikkeitä, kuten asiakasvastaava, omahoitaja, omalääkäri, vastuutyöntekijä
  - mitä tarkoitetaan omatyöntekijällä?
  - mitä tehtävä tarkoittaa käytännössä ja monialaisen yhteistyön kehittämisessä?
  - millaista osaamista vaaditaan?

Omatyöntekijä lainsäädännössä

- Omatyöntekijästä säädetään sosiaalihuoltolaissa
- Terveysthuoltolaissa ei ole vastaavaa tehtävän määrittelyä
  - STM:ssä on parhaillaan pohdinnassa ehdotus terveydenhuollon omatyöntekijästä osana mielenterveys- ja päihdepalveluiden uudistamista (ks. Juurikkala 31.1.2022)

Omatyöntekijän nimeäminen

- Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada omatyöntekijä koko sosiaalihuollon asiakkuuden ajaksi (SHL 42 §).
- Omatyöntekijä on nimettävä viimeistään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä (Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2017, 126).
  - Palvelutarpeen arvioinnin tekee sosiaalihuollon ammattihenkilö ellei laissa toisin määrätä (SHL 36 §)
  - Erytystä tukea tarvitsevalle henkilölle palvelutarpeen arvioinnin tekee virkasuhteinen sosiaalityöntekijä (SHL 36 §)
- Asiakkaalle on kerrottava hänen oikeudestaan saada omatyöntekijä (Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2017, 117).
- SHL 42 § mukaan omatyöntekijää ei tarvitse nimetä, jos
  - asiakkaalle on jo nimetty muu palveluista vastaava työntekijä (esimerkiksi lastensuojelussa asioista vastaava sosiaalityöntekijä)
  - tai nimeäminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta (esim. asiakas ei koe tarvitsevansa omatyöntekijää, asiakkuus on lyhytkestoinen tai asiakkaalla on jo muu tärkeä tukihenkilö)
- Palvelutarpeen arviointiin kirjataan arvio omatyöntekijän tarpeesta (SHL 37 §)

Kuka voi toimia omatyöntekijänä?

- Omatyöntekijän on SHL 42 § mukaan oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö
  - Laillistetut ammattihenkilöt: sosiaalityöntekijä, sosionomi, geronomi ja kuntoutuksen ohjaaja
  - Nimikesuojatut ammattihenkilöt: lähihoitaja, kodinhoitaja ja kehitysvammaisten hoitaja
- Erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun erityistä tukea tarvitsevan henkilön omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on sosiaalihoitolain 42 § mukaan oltava sosiaalityöntekijä
- Omatyöntekijänä saa SHL 42 § mukaan toimia sosiaalihuollon ammattihenkilön sijaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, jos se on asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta perusteltua
  - Vanhuspalvelulain 15 § mukaan iäkkäiden palveluntarpeiden selvittämisestä vastaa iäkkään henkilön tarpeiden kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 3 §:ssä tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 2 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, jos se on asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta perusteltua
  - Myös iäkäs henkilö voi olla erityisen tuen tarpeessa

Omatyöntekijä terveydenhuollossa

- Ei lakisääteistä velvoitetta, ei nimikettä
- Ei samansisältöistä merkitystä kuin sosiaalihuoltolain mukaan
- Väestövastuujärjestelmä (oma hoitaja, oma lääkäri) - 1990-luvulla: suuri osa kunnista luopunut mallista 2000-luvulla

Erityisen tuen tarve

- Erityisen tuen tarpeeseen olevien asiakkaiden oikeudesta tukeen on säädetty sosiaalihuoltolain eri kohdissa täsmällisemmin, jotta voidaan turvata kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien oikeussuoja (Juurikkala 31.1.2022.)
- Erityistä tukea tarvitsevan henkilön palvelutarpeen arvioinnista vastaa virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä. Soveltaessaan lakia työntekijä tekee yksilökohtaisen arvion henkilön erityisen tuen tarpeesta. (Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2017, 27.)
- *Erityistä tukea tarvitsevilla henkilöllä* ja asiakkaalla tarkoitetaan SHL 3 § mukaan henkilöä,
  - jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalveluja
  - kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi ja
  - jonka tuen tarve ei liity korkeaan ikään siten kuin vanhuspalvelulaissa säädetään
- *Erityistä tukea tarvitsevilla lapsella* tarkoitetaan SHL 3§ mukaan lasta, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään tai joka on erityisen tuen tarpeessa 3 kohdassa mainituista syistä.

Millainen on omatyöntekijän tehtävä tai rooli? Nostoja kansallisesta tilaisuudesta 31.1.2022

Virva Juurikkala

- Omatyöntekijä
  - koordinoi sosiaalihuollon kokonaisuutta ja edistää palvelujen järjestämistä palvelutarpeen arvioinnin mukaisesti (SHL 38 §)
  - tukee asiakasta tämän omien ja asiakassuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa
  - tukee asiakasta käyttämään ja vahvistamaan voimavarojaan
  - seuraa, kuina palvelut ja tukitoimet vaikuttavat ja vastaavat asiakkaan tuen tarpeisiin
- Omatyöntekijän rooli vaihtelee asiakkaan tarpeiden mukaisesti: mitä enemmän tuen tarvetta, sitä merkityksellisempi omatyöntekijän rooli on
- Tehtävien toteuttamisen kannalta on olennaista, että omatyöntekijä työskentelee siinä organisaatiossa, joka on vastuussa sosiaalipalveluiden toteuttamisesta ja hänellä on tehtävään riittävä osaaminen

Päivi Rissanen

- Omatyöntekijän ja asiakkaan suhteessa tärkeää valmius ja motivaatio, jatkuvuus ja sitoutuminen, avoimuus, välittäminen, luottamus ja ymmärtäminen – sekä epävarmuuden sietäminen
  - Tilaisuudessa puhuttiin laajemminkin siitä, miten palvelujärjestelmä ja omatyöntekijä sitoutuvat asiakkaaseen ja tukevat hänen tavoitteitaan
- Pitkäaikaisessa asiakkuudessa asiakkaalle voi syntyä satoja kontakteja eri työntekijöihin - toipumisessa merkityksellisyyden kokemus on oleellinen
- Hyvässä asiakassuhteessa työntekijä voi toimia peilinä, josta kuntoutuja voi nähdä itsensä uudenaikaisessa valossa
- Asiakkaan suojeleminen ja tukeminen – suojellaan epäonnistumiselta mutta ei estetä onnistumista

Kiitos!

 Sosiaalihuollon
kehittämishjelma

**Sote-
uudistus** Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Palaute

- Anna palautetta Mentimeterissä!
  - Linkki keskustelukentässä!

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman toimeenpanon tuesta

- **Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit- työpajasarja**
  - Ilmoittautuminen auki!
  - <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosiaalihuollon-kehittamisohjelma/sosiaalityon-vaikuttavat-toimintamallit>
- **Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö –raportti ilmestynyt 14.2. verkossa!**
  - Raportissa tarkastellaan rakenteellista sosiaalityötä teoreettisista ja käytännöllisistä näkökulmista käsin.
  - Tavoitteena on edistää yhteistä ymmärrystä siitä, mitä rakenteellisella sosiaalityöllä tarkoitetaan, miten sitä voidaan tehdä, miten sen toimintaedellytyksiä voidaan vahvistaa sekä mitä tulevaisuuden näkymiä ja odotuksia siihen voidaan liittää.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus – ohjelman toimeenpanon tuesta

- **Merkaa kalenteriin – lisätiedot sote-uudistus.fi tapahtumakalenterissa:**
  - Päihdepalveluihin pääsyn parantaminen – kansallinen verkostopäivä 4.4.
- **Tilaa myös Tulevaisuuden sote-keskus ohjelman ajankohtaiskirje!**
  - <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus/ohjelman-ajankohtaiskirje>

Kiitos osallistumisesta!

Lisätietoja: Heidi Muurinen,
kehittämispäällikkö
(etunimi.sukunimi@thl.fi)

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosiaalihuollon-kehittamisohjelma>

soteuudistus.fi

